

ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARDA VIDEODARSLARNI O'RNI THE ROLE OF VIDEO TUTORIALS IN MODERN PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES

O'roqova Sharofat Bahodir qizi-

Nizomiy nomidagi TDPU

Axborot texnologiyalari kafedrasini o'qituvchisi

Nosirova Shahodat Shavkat qizi-

Nizomiy nomidagi TDPU Kompyuter grafikasi va dizayn yo'nalishi 4-bosqich talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada ta'lim sohasidagi hozirgi islohotlar, ta'lim tizimida multimedia texnologiyalari nazariy, amaliy, ko'rgazmali, ma'lumotli, trenajyorli va nazorat qismlarini birlashtirish yo'llari, video darslar, AKTdan foydalanish ta'limni video darslar orqali amalga oshirish, video darslarni tayyorlash uchun talablar, mustaqil ta'lim olishda videodarslarning o'ri haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar: axborot kommunikatsiya texnologiyalari, texnologiya, multimedia, multimedia-vositalari, multimedia-resurslari, elektron ta'lim, elektron darslik, axborot, axborot-resurslari, video, videdars.

Annotation: In this article we will talk about the current reforms in the field of Education, ways of combining theoretical, practical, visual, educational, simulator and control parts of multimedia technologies in the educational system, video lessons, the use of ICT in the implementation of education through video lessons, requirements for the preparation of video lessons, the role of video players in independent education.

Keywords: information communication technology, technology, multimedia, multimedia-tools, multimedia-resources, e-learning, electron textbook, information, information-resources, video, video Lesson.

Ta'lim sohasidagi barcha islohotlarning asosiy maqsadi ma'naviy jihatdan mukammal rivojlangan insonlarni tarbiyalash, ta'lim tizimini takomillashtirish, dars jarayonlarini yangi pedagogik va axborot texnologiyalari asosida har tomonlama zamon talabiga mos ravishda amalga oshirishdan iboratdir. Shuning uchun ham bugungi kunda ta'lim - tarbiya tizimida kompyuter va axborot texnologiyalarining zamonaviy texnologiyalaridan samarali foydalanishga alohida e'tibor berilmoqda. Bu esa ta'lim jarayonida o'quvchilarga turli fanlardan bilim beruvchi pedagog kadrlarni axborot texnologiyalarining zamonaviy vositalaridan foydalanishlari uchun, eng avvalo bu sohadagi bilim va malaka darajalarini oshirish, ta'lim tizimini texnik jihatdan ta'minlash, internetdan foydalanish imkoniyatlarini to'la yaratib berish orqaligina samarali natijaga erishish mumkin.

Ta'lim tizimi sifati va samaradorligini oshirishning asosiy usullaridan biri o'quv jarayonida zamonaviy axborot kommunikasion texnologiyalarni, shu jumladan multimediyali o'quv kurslarini qo'llash, o'qituvchi va o'quvchining interfaol o'zaro aloqalarini ta'minlash, multimediali o'quv kurslari va darsliklarini ishlab chiqishda yuqori malakali kadrlarni jalb etishdan iborat bo'ladi.

Yuqoridagi fikrlarni inobatga olgan holda men shuni qo'shimcha qilmoqchiman ki multimedia axborotlarni har xil ko'rinishlarda tasvirlash va dinamik obrazlarini yaratish, uni ko'rish va eshitish organlari orqali qabul qilish va tasavvur etish imkoniyatlarini yaratadi. Multimedia texnologiyalarida an'anaviy texnologiyalarga qaraganda axborotlar matn ko'rinishda emas, [balki tasvir](#), ovoz va harakatlar ko'rinishida ifodalanilishi o'quvchilarni darslarda faolroq, diqqatliroq intiluvchan va qiziquvchan bo'lishga o'rgatadi, chunki tavsiya qilinadigan har bir axborot ularning ishtiroki va harakati orqali amalga oshiriladi.

Ta'lim tizimida multimedia texnologiyalari nazariy, amaliy, ko'rgazmali, ma'lumotli, trenajyorli va nazorat qismlarini birlashtirish yo'li bilan o'quvchilarga ijobiy va samarali ta'sir etuvchi vosita hisoblanadi. Bundan

tashqari ta'lim tizimida multimediali o'quv kurslaridan foydalanish nazariy materiallarning namoyishlarini sifatli video yozuvlari, virtual laboratoriya ishlari va amaliyotlarni, turli jarayonlarning imitasion animasiyalari modellarini yaratish imkonini beradi, bu uchun o'quvchilarning o'quv sinflari, kompyuter sinflari, o'qitishning texnik vositalari xonasida, uslubiy xonalarda, kutubxonalarda amaliy shug'ullanishlarini tashkillashtirish lozim bo'ladi.

Ta'lim tizimida foydalaniladigan barcha multimediali o'quv kurslari amaliy tadbiquddan va tajribadan o'tgan bo'lishi bilan birga, o'ziga xos pedagogik-psixologik xususiyatlarga ham ega bo'lishi kerak.

Ta'lim tizimi uchun video darsli o'quv kurslarini yaratishda shu sohaning asosiy didaktik masalalaridan biri – o'qitishni modellashtirish va tasavvurlash obyektlariga ta'sir qilishning umumiy metodlari muhim o'rinlardan birini egallaydi.

Video darslarda pedagog yagona subyekt sifatida namoyon bo'ladi, o'quvchilar esa faqatgina kuzatuvchi vazifasini bajaradi. Bunda o'quvchining tashabbusi va mustaqilligi yo'qoladi, ammo ularning erkin va hohish istaglariga mos holda an'anaviy o'qitish va video dars orqali o'qitishni solishtirma nazariya orqali ko'rib chiqaylik. Buning uchun avvalo an'anaviy darslar haqida malumot olaylik. Odatdagi an'anaviy o'qitish, avtoritar texnologiyaga taalluqlidir. Bunda, avvalo Y.A. Komenskiy tomonidan ifoda etilgan, didaktika tamoyillariga asoslangan o'qitishning «sinf-dars» tizimida tashkil etish nazarda tutiladi.

AKTdan foydalanish ta'limni video darslar orqali amalga oshirishga, zamonaviy texnologiyalarning axborot-kommunikatsiya qobiliyatlari bilan bog'liq va axborot madaniyatiga ega bo'lgan shaxsning barkamol rivojlanishini ta'minlashga, shuningdek mavjud tajribani namoyish etish va uning samaradorligini aniqlashga yordam beradi.

Video darslarni tayyorlash uchun quyidagi asosiy vazifalarni bajarishimiz lozim. Video darslarni tayyorlashni boshlashdan oldin auditoriyangizni o'rganamiz. Videoni kim uchun tayyorlayapsiz? Bu savolga javob siz uchun tushunarli va aniq bo'lishi kerak - aks holda darsni suratga olish kerak emas. Har bir alohida video uchun auditoriyani iloji boricha batafsilroq tuzishga harakat qilishimiz lozim. Agar biz keng doirani qamrab olishga harakat qilsak, bunday videoda maqsad yo'qolishi mumkin, bu ba'zilar uchun juda oddiy, boshqa tomoshabinlar uchun juda qiyin bo'ladi. Bunda nima qilishimiz lozim? Foydalanuvchilar bilan komentariya orqali yozishmalar amalga oshirib ularning fikr mulohazalarini o'rganmog'imiz lozim.

Mustaqil ta'lim olish - bu inson tomonidan har qanday ta'lim muassasasidan tashqarida va o'qituvchi, o'qituvchining yordamisiz mustaqil o'qish orqali o'z nuqtai nazaridan unga zarur bo'lgan bilim, ko'nikma va malakalarni egallash. Mustaqil ta'lim olish, ko'pchiligimiz yaxshi tanish bo'lgan standart o'qitishdan farq qiladi. Bu juda muhim, chunki bu farqni anglash insonning o'ziga va hayotiga munosabatini belgilaydi. Ya'ni, ta'limda o'qituvchi birinchi o'ringa qo'yiladi, u ma'lum bir tarzda boshqa odamlarga yoki alohida shaxsga biror narsani o'rgatadi. Holbuki Mustaqil ta'lim olishda asosiy e'tibor o'quvchining o'ziga, ya'ni nimanidir o'zi o'rganadigan kishiga qaratiladi. Talaba bu holda bir vaqtning o'zida ham talaba, ham o'qituvchidir va bilim olish jarayoni uchun barcha mas'uliyat uning zimmasida. Va bu odamga niman va qanday o'rganishini o'zi hal qilishiga imkon beradi. Mustaqil ta'lim olish faqat o'qituvchisiz o'tishi shart emas, bu jarayonni kim boshqarishi muhim - talaba yoki o'qituvchi.

Mustaqil ta'lim olish, fan, texnika, madaniyat, siyosiy hayotning har qanday sohalarida tizimli bilimlarni egallash, bu o'quvchining materialni o'rganish mustaqilligi bilan organik kombinatsiyaga bevosita shaxsiy qiziqishini taxmin qiladi. Shu bilan birga, o'z-o'zini tarbiyalash o'z-o'zini tarbiyalash vositasidir, chunki u maqsadga muvofiqlik, maqsadga erishishda qat'iyatlilik, ichki tashkilot, mehnatsevarlik va boshqa axloqiy fazilatlarni rivojlantirishga yordam beradi. Keng ma'noda mustaqil ta'lim olish deganda talabaning o'rganilayotgan material bo'yicha mustaqil ishlashi bilan bog'liq bo'lgan bilimlarni egallashning barcha turlari tushuniladi.

Shunday qilib, mustaqil ta'lim olish - bu sub'ekt tomonidan mustaqil ravishda tashkil etilgan, uning bilim va shaxsiy o'sishga bo'lgan ehtiyojlarini qondiradigan o'quv faoliyati. Shunday qilib tushunilgan o'z-o'zini tarbiyalash o'zini rivojlantirishning zarur tarkibiy qismiga aylanadi.

Video dars - bu multimedia texnologiyalari yordamida bilimlarni uzatish jarayoni. Bu holatda o'qituvchining rolini tirik odam emas, balki virtual yoki ekrandagi ovoz o'ynaydi. Darsning odatiy shaklidan farqli o'laroq, video dars - bu yanada qiziqarli o'quv jarayoni.

Biroq, video darsning juda muhim kamchiliklari bor - bilimlarni o'zlashtirish ustidan nazorat faqat mustaqil ravishda amalga oshiriladi, ya'ni siz o'zingiz mashg'ulotlar vaqtini o'zingiz tanlaysiz va olingan bilimlarning samaradorligini kuzatib borasiz. Shu munosabat bilan, har qanday video darslarni boshlashdan oldin, siz video darslar yordamida mashg'ulotlar tirik odam bilan biron bir narsani o'rganish kabi muhim qism ekanligiga o'zingizni odat qilishingiz kerak. Sinflar uchun ma'lum vaqt ajratish va uni deyarli 100% qat'iylik bilan kuzatish kerak. Va o'zini sinash jarayonini kechiktirmang.

ADABIYOTLAR

1. Bahadirovna, S. D. (2022, February). ENRICH EDUCATIONAL CONTENT THROUGH MULTIMEDIA RESOURCES USING DIGITAL TECHNOLOGIES. In Conference Zone (pp. 220-221).]
2. Хасанов, А. А., & Ўрокова, Ш. Б. Қ. (2021). ЦИФРОВИЗАЦИЯ ОБРАЗОВАНИЯ НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ РАЗВИТИЯ ИНФОРМАТИЗИРОВАННОГО ОБЩЕСТВА. Scientific progress, 2(1), 300-308.
3. Kadirbergenovna, B. L. (2022, February). MASSIVE OPEN ONLINE COURSE BASIC REQUIREMENTS FOR DIGITAL EDUCATIONAL RESOURCES. In Conference Zone (pp. 187-190).
4. Uroкова, S. B. (2020). Advantages and disadvantages of online education. ISJ Theoretical & Applied Science, 09(89), 34-37.
5. Qizi, U. S. B. (2021). Digitization Of Education AtThe Present Stage Of Modern Development Of Information Society. The American Journal of Social Science and Education Innovations, 3(05), 95-103.
6. Bagbekova, L. (2020). DISTANCE EDUCATION SYSTEM AS A NEW FORM OF TEACHING. *Theoretical & Applied Science*, (9), 12-14.
7. Uroкова, Sh., & Tuhtashev, U. (2019). Trends of electronic education development. European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences, Vol. 7 No. 12.
8. Kadirbergenovna, B. L. (2022, February). CREATE 3D GRAPHICS WITH THE HAND OF 3D MAX SOFTWARE. In Conference Zone (pp. 206-208).
9. Абдурахманов Ш.А. Развитие педагогической науки в Республике Узбекистан // Молодой учёный – 2017 -№ 1. с. 428-430.
10. Elmurzaevich, M. A. (2022, February). USE OF CLOUD TECHNOLOGIES IN EDUCATION. In Conference Zone (pp. 191-192).